

ОЦІНЮВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВИШІВ У КОНТЕКСТІ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Олег Качала

Анотація: Розглядаєть ся впродовж за оцінюванню на уміння на чуждестранни студенти по українски език, придобити по време на обучението им във висше техническо училище. Анализират ся видовете задачи за квалификационния изпит по украински език като чужд; представят се образци на изпитни задачи.

Ключови думи: українски език като чужд (УЕЧ), лексико-граматични умения, слухане, четене, писане, комуникация, квалификационен изпит, оцінюване.

Питання оцінювання мовної компетенції студентів завжди було актуальним для методики викладання іноземних мов.

З огляду на тенденцію до вдосконалення методики викладання й оцінювання української мови як іноземної (далі – УМІ), зокрема стандартизації та уніфікації методів викладання й оцінювання, базованих на Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, а також через певну невідповідність дотеперішніх екзаменаційних білетів сучасним вимогам, викладачі кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» розробили новий комплект завдань для іспиту з УМІ на 4 курсі.

Метою запропонованих завдань для іспиту з УМІ є перевірити й оцінити знання й навички, набуті чужоземними студентами технічних спеціальностей впродовж 7 семестрів основного етапу вивчення української мови як іноземної. Екзаменаційні завдання поділено на дві частини – письмову (слухання, лексико-граматичні тести, читання і письмо) та усну (говоріння на вибрану тему + презентація за спеціальністю студента).

Тепер проаналізуємо запропоновані для кожного виду завдання.

Отже, щоб перевірити здатність іноземних студентів сприймати українську мову на слух – і розуміти почуте, – пропонуємо завдання типу «Прослухайте текст і виконайте завдання до нього». Бажано, щоб інформація стосувалася українських реалій. Втім, мусимо зазначити, що знайти такий аудіо- чи відеозапис, на жаль, не так легко. Текст має бути невеликого обсягу (тривалість – 3-4 хвилини), належати до публіцистичного або наукового стилю і стосуватися суспільної тематики. Пропонуємо зразок тексту з відеосюжету на каналі YouTube.

«Випалена земля, нестримна вода, танення льодовиків, посуха... Чим більше забруднене повітря, тим швидше нагрівається земля. А це спричиняє підняття рівня води в океані. Що насправді означають кліматичні зміни для нашої планети?

Морський біолог доктор Юстус ван Беускум з інституту Альфреда Вегнера мандрує винятково дружнім для довкілля способом – на велосипеді. Двічі на тиждень його команда виїжджає до моря. Науковці беруть зразки води та досліджують її склад. Напрямок зрозумілий – зміни клімату залишають помітний слід і в німецьких широтах: Північне море вже далеко не таке холодне, як колись.

«Ми щойно виміряли температуру води. Вона становить близько 13,8 градуса за Цельсієм, і для цієї пори року вона досить висока. Якщо ми поглянемо на наші заміри у квітні, ми побачимо, що середня температура становить близько 10 градусів. Нормальним вважається від 7 до 8 градусів. Це ще раз доводить, що Північне море теплішає».

Але чому глобальне потепління призводить до зростання рівня Світового океану? Сонячне проміння нагріває землю, яка віддає це тепло в атмосферу, проте парникові гази затримують його над поверхнею. У Європі середня температура повітря підніметься на 2 – 5 градусів вже протягом наступного століття. Це означає, що океан також нагріється. А річі, які нагріваються, мають здатність розширюватись. Отож, рівень води у морях підніметься. *[зупинити на 1:57]* Науковці взялися дослідити, які наслідки це матиме для північного німецького острова Сільд.

«Досі ми враховували лише підвищення температури та кількість води, яка додається в океан з льодовиків, однак не брали до уваги величезної маси криги з Гренландії та Західної Антарктики – через теорію про те, що баланс може бути відновлено. Адже потепління означатиме і збільшення кількості снігу. Але сьогодні ми вже не можемо бути впевнені ні в чому, оскільки в океан увіллється величезна маса талої води. Ми очікуємо, що рівень води підніметься на 5 – 7 метрів. Для острова Сільд це критична межа».

Острів повністю під воду не піде, але чим більше дюн залле вода, тим більше зміниться Сільд. Маси піску зникнуть з однієї території, але з'являться на іншій. Хвилі тисячоліттями оббивають береги, а кліматичні зміни лише прискорять цей процес. Острови мігруватимуть швидше. Головна ж проблема у тому, що острів виконує важливу захисну функцію для континентального узбережжя.

«Великі хвилі, які йдуть з Північного моря, розбиваються об такі острови, як Амрун та Сільд. Якби цих островів не було, хвилі б з повною силою вдарили по дамбах, а вони на це не розраховані».

Підняття рівня води в океані вже залишило свій відбиток на соляних болотах. Море залишило свої сліди на ландшафті, залишивши водночас після себе матеріал для дослідження.

«Трохи нагадує запах старих шкарпеток». [зупинити на 3:33]

«Коли підніметься рівень води, море спробує дістатися якнайближче до узбережжя, воно намагатиметься все знищити. І це видно на краю соляного болота: воно руйнується, адже море його атакує, обмиваючи з усіх сторін, внаслідок чого болото піднімається. Цього б не сталося в зоні дамб. Земля не має здатності рости, тож вода все одно підніметься вище за неї. Коли дамби прорве, землю залле водою, і в небезпеці опиняться не лише Нідерланди, але й узбережжя Німеччини».

Потепління води не просто підвищує рівень океану – воно також впливає на фауну. Кілька років тому штормом винесло на берег нового морського жителя – тихоокеанську устрицю.

«Спершу це вважалося аномалією, адже Північне море надто холодне – устриці не змогли б розмножуватися. Проте, як виявилось згодом, температура води в морі досить швидко піднялась; особливо після літа 2001 року вони стали розмножуватися у геометричній прогресії. Особисто я гадаю, що вони покрийуть усе морське дно – від Сільду до Гельголанду».

Протягом наступних століть Сільд зіткнеться з багатьма змінами. Науковці все ще намагаються зарадити проблемі. Жителі острова щороку витрачають мільйони євро, досипаючи пісок. Та цей клаптик суші, зрештою, як і всю Землю може врятувати єдине: далекоглядна стратегія із захисту клімату».

Протягом слухання тексту студенти мають виконати 15 завдань (три-чотири типи). Між типами завдань робимо невеликі, півхвилинні, паузи, даючи студентам змогу переглянути завдання наперед. На виконання цього типу завдань виділено 15 хвилин. Зразок завдань на слухання – разом зі зразками інших типів завдань – подаємо в кінці статті.

Для перевірки засвоєння лексико-граматичних навичок пропонуємо 10 тестових завдань (3-5 варіантів відповідей, правильним є тільки один). Частина тестів стосується лексики – завдання типу «У котрому рядку всі слова подібні за значенням?», «У котрому рядку є слово, протилежне за значенням до слова ...?», «Що означає слово ...?», «У котрому рядку є найближче за змістом висловлювання? ...», «У котрому рядку є правильне закінчення фрази ...?». Решта тестових завдань стосується граматики. Це завдання типу «Котрі з поданих іменників / У котрому рядку всі іменники вживаються лише у формі однини / множини?», «Котрі з поданих іменників належать до чоловічого / жіночого / середнього /

подвійного роду?», «У котрому рядку правильно вказано всі форми ... відмінка ...?», «У котрому рядку всі форми ступенів порівняння прикметників правильні?», «У котрому рядку правильно утворено всі прикметники?», «У котрому рядку нема помилок у поєднанні іменників з числівниками?», «У котрому рядку є правильна відповідь на питання «Котра година?»», «Котрі з поданих дієслів у 3-ій особі множини мають закінчення -уть/-ють / -ать/-ять?», «У котрому рядку пряма мова в реченні ... правильно замінена непрямою?».

«Прочитайте текст і виконайте завдання ...» – так сформульовано завдання для перевірки навичок читання і розуміння. Тут подаємо невеликий (350 – 700 слів), бажано науково-популярний текст (уривок тексту), до якого подано кільканадцять завдань різного типу, як-от: «Чи відповідають дані твердження інформації в тексті? Позначте: **П** – якщо твердження правильне (відповідає інформації з тексту), **Н** – якщо твердження неправильне (суперечить інформації з тексту) або якщо така інформація відсутня», «Про які ТРИ факти / не згадано в тексті? Виберіть літери А – G (послідовність не має значення)», «Виберіть ОДИН правильний варіант відповіді – А, В, С або D», «Заповніть пропуски в реченнях. Вставте НЕ БІЛЬШЕ ОДНОГО СЛОВА / ДВОХ СЛІВ І/АБО ЧИСЛА з тексту», «Виберіть фрагмент тексту (літери А – F), в якому йдеться про ...», «Хто про що говорить? – З'єднайте імена науковців з тексту (7 – 10) з тематикою їхніх висловлювань (А – F). Виберіть по ОДНІЙ літері для кожного завдання. Висловлювань є більше, ніж потрібно для відповідей», «З'єднайте імена людей з тексту (1 – 5) з інформацією про них і/або їхніми висловлюваннями (А – G). Виберіть по ОДНІЙ літері для кожного завдання. Варіантів відповідей є більше, ніж потрібно», «З'ясуйте відповідність між числами (6 – 9) і фактами (А – E)» тощо.

Перевірити навички письма, а також правопис і вміння формулювати висловлювання, пропонуємо за допомогою написання есею обсягом 200 – 250 слів. Студент має вибрати одну тему з-поміж двох (або кількох) запропонованих і розкрити її. Відведений для цього час – одна година. Підбираючи теми для есеїв, ми орієнтувалися значною мірою на багаторічний міжнародний досвід проведення сертифікаційних іспитів, зокрема на завдання іспиту з англійської мови IELTS Academic. Ось декілька із запропонованих тем.

- Що, на вашу думку, означає бути героєм? Хто є героєм у вашому житті?
- Справжній друг: який він? Що таке дружба? Можете навести приклади з власного життя.
- Ви – власник фірми (підприємства). Опишіть, якими ви бачите людей, котрі працюватимуть з вами (під вашим керівництвом).
- У всіх технічних вишах України вивчають гуманітарні дисципліни. Які є за і проти? Висловіть власну думку.
- Міграційні процеси в світі: які їхні причини і наслідки?

- Мистецтво було і є важливою частиною в усіх культурах і цивілізаціях.

Проте сьогодні чимраз менше людей цінують мистецтво, а зосереджуються більше на науці, технологіях та бізнесі. Чому так відбувається? Як можна мотивувати людей цікавитися мистецтвом?

- Щораз більше людей сьогодні роблять покупки он-лайн. Які є плюси і мінуси покупок он-лайн для покупців і для продавців?

- Дехто вважає, що компанії повинні брати на роботу творчих, винахідливих людей, котрі здатні працювати незалежно, тоді як інші стверджують, що важливо мати працівників, котрі вміють працювати в команді і виконувати вказівки. Обговоріть обидві позиції і висловіть власну думку.

- Одні вважають, що для економіки країни ліпше, щоб люди витрачали гроші, а інші – щоб заощаджували. Обговоріть ці дві позиції і висловіть власну думку.

- Дехто вважає, що головною відповідальністю компанії є турбота про працівників, тоді як інші кажуть, що компанія має перш за все дбати про споживача/клієнта. Обговоріть ці дві думки і висловіть власну.

- Зі збільшенням кількості людей, котрі спілкуються через інтернет і за допомогою текстових повідомлень, реальне спілкування віч-на-віч відійде в минуле. До якої міри ви погоджуєтесь з цією думкою?

- Чимраз більше компаній і людей обирають спілкування за допомогою сучасних технологій замість обличчя в обличчя. Обговоріть плюси і мінуси використання сучасних технологій для спілкування.

- Багато дітей і підлітків мають неконтрольований доступ до інтернету. З якими проблемами і небезпеками вони можуть зіткнутися? Як можна це вирішити?

- Спілкування он-лайн дає можливість людям не бути самотніми і завжди заводити нових друзів. Наскільки ви погоджуєтесь з цим?

- Існування багатьох мов заважає людям різних національностей спілкуватися. Було б краще, якби в світі існувала одна мова. Наскільки ви погоджуєтесь з цією думкою?

- На характер дитини найбільше впливає поведінка її батьків. Чи погоджуєтесь ви з цим? Які ще чинники мають вплив на формування характеру?

- Часто говорять, що причиною злочинності серед дітей і підлітків є насильство в засобах масової інформації. Чи ви так вважаєте? Які ще є причини злочинності серед малолітніх?

- Існує думка, що жінки можуть виконувати ту саму роботу і займати ті самі посади, що й чоловіки. Що ви про це думаєте?

- Причиною багатьох злочинів є вживання алкоголю. Дехто вважає, що потрібно взагалі заборонити алкоголь. Чи було б це, на вашу думку, ефективним? Які ще заходи ви б запропонували?

- У більшості країн рівень злочинності вищий у містах, ніж у сільській місцевості. Чому це так, на вашу думку? Як можна знизити рівень злочинності в містах?

- Деякі люди вважають, що причиною більшості злочинів є бідність. Наскільки ви погоджуєтеся з такою думкою?

- Дехто вважає, що головним завданням викладача є мотивувати і надихати студентів, тоді як інші кажуть, що він має перш за все передавати знання. Якою, на вашу думку, є роль викладача?

- Глобальне потепління є однією з найбільших загроз для довкілля. Що його спричинює? Чи існують рішення цієї проблеми?

- У багатьох країнах зараз існує проблема ожиріння (в людей з надмірною вагою). Які причини цього? Які можливі рішення цієї проблеми?

- В останні десятиріччя мас-медіа активно просуvalи образ молодої стрункої жінки як ідеалу. Які проблеми це спричинило? Як можна їх вирішити?

- Насильство в мас медіа спричинює насильство в суспільстві. До якої міри ви погоджуєтеся з цією думкою?

- Багато хто вважає, що компаніям-виробникам швидкої їжі треба заборонити рекламувати свою продукцію. На думку інших, право на рекламу мають усі однаково. Який ваш погляд?

- Реклама мотивує людей купувати те, що їм насправді не потрібно. До якої міри ви з цим погоджуєтеся?

- Дехто вважає, що електронні книжки рано чи пізно призведуть до смерті паперових книжок, тоді як інші стверджують, що паперові книги ніколи не зникнуть. Обговоріть обидві позиції і висловіть власну думку.

- У багатьох суспільствах існує проблема безхатченків (людей, котрі не мають де жити). Чи можна розв'язати цю проблему і як?

- Існує думка, що люди, котрі подорожують за кордон, є більш толерантними і більше здатні до розуміння інших. Наскільки ви з цим погоджуєтеся?

- Щораз більша кількість людей використовує інтернет для нових знайомств і спілкування. На думку одних, інтернет зближує людей, тоді як інші вважають, що люди, навпаки, стають більш ізольованими. Яким є ваш погляд?

- Деякі батьки заохочують своїх дітей підробляти у вільний час (частково працювати). Які є в цьому переваги і недоліки для дітей?

- У деяких країнах, що розвиваються, важко знайти вчителів для роботи в сільських школах. Чому так є, на вашу думку? Як можна змінити ситуацію?

- Залучення до роботи іноземних працівників може спричинити проблеми в місцевій громаді, тому цього не слід робити. Наскільки ви погоджуєтеся з такою думкою?

Відповідь на питання про те, як найкраще перевірити й оцінити навички говоріння, ми отримали не відразу. Річ у тому, що, перебуваючи більше 4 років в Україні,

студенти-іноземці мають досить розвинуті навички говоріння, а спілкування українською в різних ситуаціях зазвичай не становить для них жодної проблеми. Інакше кажучи, студент легко і без підготовки може розкрити якусь розмовну тему, скажімо, про його майбутню спеціальність, про систему освіти в Україні чи його країні, про найбільші винаходи людства чи проблеми глобалізації. Відтак було вирішено, що усна частина кваліфікаційного іспиту з української мови буде складатися з говоріння на вибрану тему презентації за тематикою спеціальності студента. Студент має змогу вибрати собі тему з-посеред кількох запропонованих. Йому надано 1 – 2 хвилини для підготовки, разом з олівцем і аркушем паперу, на якому він може записати собі структуру, основні тези, ключові слова своєї відповіді. Орієнтовними темами для усних відповідей можуть бути такі:

- Розкажіть про одне з місць, де ви любите проводити час (його розташування, особливості, як часто ви його відвідуєте).
- Що потрібно (з)робити, щоб стати успішним?
- Які технологічні розробки займають важливе місце у вашому житті?
- Яку країну ви б хотіли відвідати? Чому?
- Розкажіть про екологічні проблеми, які існують у вашій країні? Як їх вирішують або можна вирішити?
- Яке значення, на вашу думку, має самостійна робота студента під час навчання?
- Хто з сучасних видатних людей є чи може бути для вас прикладом у житті?
- Чи любите ви читати художню літературу? (яку? як часто? який останній твір ви прочитали?)
- Яка ваша улюблена пора року? Чому?
- Чи любите ви подорожувати? Розкажіть про свою останню подорож.
- Яке ваше ставлення до спорту? Що, на вашу думку, важливіше в спорті: змагання за себе чи гра в команді?
- Як ви ставитеся до видів спорту, де присутні елементи насильства (бокс, бойові мистецтва)?
- Чи важливо, на вашу думку, вивчати іноземні мови? Чому? Які іноземні мови ви знаєте/вивчаєте/хотіли б вивчити?
- Яку роль відіграє музика у вашому житті?
- Що таке шкідливі звички? Як можна/треба з ними боротися?
- Які є переваги і недоліки у використанні сучасних технологій (комп'ютери, смартфони, планшети...)?
- Розкажіть про когось із видатних людей вашої країни.
- Ким і яким ви себе бачите через 20 років?
- Чи потрібно, на вашу думку, навчати дітей у школах музики та образотворчого мистецтва?

- На вашу думку, чи впливає спілкування через текстові повідомлення на граматику і правопис мови?
- Чи погоджуєтесь ви з тим, що для того щоб вільно володіти іноземною мовою, треба деякий час пожити в іншій країні?
- Які риси, на вашу думку, повинен мати хороший лідер?
- Які, на вашу думку, є плюси і мінуси вживання швидкої їжі (фастфуду)?
- Розкажіть, яким має бути здорове харчування. Чи можливо його дотримуватися в сучасному світі?
- Що таке традиційна медицина? Чи практикують її у вашій країні?
- Платна vs безплатна медицина: ваш погляд.
- Яке ваше ставлення до публічних бібліотек? Чи мають вони майбутнє з огляду на те, що чимраз більше інформації стає доступною он-лайн?
- Чи є важливим, на вашу думку, дослідження космосу? Чому?
- Яку користь, на вашу думку, дає туризм суспільству і конкретній людині?
- Від чого, на вашу думку, має залежати зарплата працівника? Люди яких професій мають отримувати найбільшу винагороду за свою працю?
- Чи любите ви мистецтво? Який вид мистецтва вам подобається найбільше?
- Чи є різниця між тим, як одягаються люди/студенти у вашій країні і в країні, де ви навчаєтесь?
- Яку роль у родинах мають у вашій країні дідусі і бабусі?
- Чи важлива у вашій країні сім'я і сімейні цінності?
- Чи вважаєте ви ефективною соціальну рекламу? Яку саме?
- Які професії, на ваш погляд, найбільш потрібні в суспільстві?

Вимогами до презентації за спеціальністю є: програма Power Point або аналогічна, обсяг 12 – 18 слайдів, грамотне і змістовне наповнення, чітка структура, відповідне усне представлення. Вважаємо, що презентація є чудовою нагодою оцінити комунікативні навички студента – як загальні, так і фахові. Рівень, який студент продемонструє на презентації, його відповіді на додаткові запитання є визначальним під час оцінювання загальної компетенції студента, позаяк головним аспектом застосування набутих мовних навичок є, власне, комунікація.

Перед тим як подати зразок екзаменаційних завдань, варто зазначити, що їхнім наповненням є головно матеріали методичних розробок викладачів кафедри іноземних мов Львівської політехніки, зокрема з таких посібників, як «Наука і техніка в сучасному світі» і «Місто Лева», а також підручника Олесі Палінської «Крок-2», який викладачі використовують як базовий на 1 і 2 курсах впродовж кількох останніх років. Вважаємо, що наповнення екзаменаційних завдань має відбивати матеріал з тих посібників і підручників, за якими студенти вчилися протягом попередніх курсів. Під час іспиту студентам не дозволено

користуватися словниками чи іншими допоміжними засобами. Слова і конструкції, лексико-граматичні моделі, тематика письмового завдання – все це має бути не новим для студентів, котрі складають іспит. Незнайомими для студентів мають бути тексти для слухання і читання, що, зрештою, є природним і логічним. Рекомендуємо також викладачам ознайомити студентів з типами завдань на іспиті, виконати якомога більше таких завдань, причому дотримуючись вимог щодо часових рамок для виконання.

Сподіваємося, що запропоновані екзаменаційні завдання стануть об'єктивним засобом оцінювання знань і навичок студентів-іноземців з УМІ. Пропонуємо їх для апробації в інших технічних – і не тільки – вишах, де навчаються іноземні студенти.

Зразок завдань для кваліфікаційного іспиту з української мови як іноземної

БІЛЕТ № N

ПИСЬМОВА ЧАСТИНА

СЛУХАННЯ

15 хвилин

Ви подивитесь відеофрагмент-серію «Високий IQ» з каналу «24», в якому йдеться про те, що означають кліматичні зміни для нашої планети.

Будьте уважні: відповіді на завдання з'являються в такій самій послідовності, що й інформація відеофрагмента.

Перегляньте завдання 1 – 4. Тоді подивіться перший уривок відео і виконайте ці завдання. Виберіть ОДИН правильний варіант відповіді – А, В чи С.

Завдання 1 – 4

(1) Команда доктора Юстуса ван Беускума виїжджає до моря ...

- А. що два тижні.
- В. щотижня.
- С. два рази на тиждень.

(2) Науковці вимірюють температуру води в ...

- А. Північному морі.
- В. Південному морі.
- С. Німецькому морі.

(3) Що є причиною затримки тепла над поверхнею Землі?

- А. Сонячне проміння.
- В. Нагрівання океану.
- С. Парникові гази.

(4) Протягом наступного століття на 2 – 5 градусів підніметься ...

- А. температура води в океані.
- В. середня температура повітря в Європі.
- С. середня температура води у світі.

Перегляньте завдання 5 – 9. Тоді подивіться наступний уривок відео і виконайте ці завдання. Заповніть пропуски – вставте НЕ БІЛЬШЕ ДВОХ СЛІВ І/АБО ЧИСЛА.

Завдання 5 – 9

(5) Ми очікуємо, що рівень води підніметься на 5 – _____. Для острова Сільд це критична межа.

(6) Острів повністю під воду не піде, але чим більше дюн залле вода, _____ зміниться Сільд.

(7) Хвилі тисячоліттями оббивають береги, а кліматичні зміни лише _____ цей процес.

(8) Великі _____, які йдуть з Північного моря, розбиваються об такі острови, як Амрун та Сільд.

(9) Море залишило свої сліди на ландшафті, _____ водночас після себе матеріал для дослідження.

*Перегляньте завдання 10 – 15. Тоді подивіться наступний уривок відео і виконайте ці завдання. Поставте літеру **П**, якщо інформація з відео правильна, або **Н** – якщо інформація неправильна або її нема.*

Завдання 10 – 15

(10) Море оббиває соляне болото зі всіх сторін.

(11) Через прорив дамб Нідерланди й Німеччина можуть опинитися в небезпеці.

(12) Потепління води і підвищує, і понижує рівень океану.

(13) Після 2001 року Північне море стало більш сприятливим для розмноження устриць.

(14) На острів Сільд чекає немало змін упродовж наступних століть.

(15) Жителі острова Сільд щороку витрачають безкоштовний пісок.

Запишіть ваші відповіді навпроти завдань 1 – 15 у бланку для відповідей.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ТЕСТИ

15 хвилин

Виберіть ОДИН правильний варіант відповіді – А, В, С, D або Е.

1. У котрому рядку всі слова подібні за значенням?

- А. виникати, розпочинатися, з'являтися, створювати.
- В. особливий, унікальний, своєрідний, неповторний.
- С. знаний, відомий, видатний, сучасний.
- D. раптом, несподівано, невдовзі, незабаром.

2. Що означає слово *акумулювати*?

- А. збирати, нагромаджувати, зосереджувати.
- В. пришвидшувати, посилювати.
- С. виробляти, виготовляти, створювати.
- D. видавати, поширювати, випромінювати.

3. У котрому рядку є найближче за змістом висловлювання? **Незважаючи на зайнятість, я все-таки стежу за своїм зовнішнім виглядом.**

- А. Я дуже зайнята людина і тому не стежу за своїм зовнішнім виглядом.
- В. Я не дуже зайнята людина, мені небайдужий мій зовнішній вигляд.
- С. Я така зайнята людина, що не можу слідкувати за всім, що є зовні.
- D. Хоч я і зайнята людина, але дбаю про свій зовнішній вигляд.

4. У котрому рядку є правильне закінчення фрази **Вік живи – ...?**

- А. і будеш розумним.
- С. і не проживеш.

В. вік учись.

Д. вік не живи.

5. Котрі з поданих іменників належать до жіночого роду?

1. Воля. 2. Дунай. 3. Діяльність. 4. Крамниця. 5. Багаж. 6. Зустріч. 7. Картина. 8. Вікторія. 9. Осінь. 10. Фестиваль.

А. 1,2,4,6,7,8,10.

С. 1,2,4,5,7,9,10.

Е.

3,4,5,6,7,8.

В. 1,3,4,6,7,8,9.

Д. 2,3,4,6,9,10.

6. У котрому рядку правильно вказано всі форми родового відмінка однини?

А. Листопада, комплекту, дощу.

В. Тролейбуса, університета, фактора.

С. Аптекара, комп'ютера, столу.

Д. Режисера, проценту, інститута.

7. У котрому рядку всі форми ступенів порівняння прикметників правильні?

А. найновіший, самий найкращий, глибокіший.

В. найвеселіший, більш теплий, сучасніший.

С. найдовгий, більш чіткіший, найбільш зрозумілий.

Д. більш основніший, самий найбільш корисний, давнішіший.

8. Яка правильна відповідь на питання «*Котра година?*»?

А. п'ять по пів другої.

С. половина по третій.

В. за десять шоста.

Д. на восьму хвилину одинадцята.

9. Котрі з поданих дієслів у 3-ій особі множини мають закінчення **-ать(-ять)?**

1. Виконувати. 2. Голитися. 3. Палити. 4. Плавати. 5. Забути. 6. Їхати. 7. Радити. 8. Зробити. 9. Пробачити. 10. Передбачити.

А. 1,4,5,6.

С. 2,3,7,8,9,10.

Е. жодне.

В. 2,7,9,10.

Д. 3,7,9,10.

10. У котрому рядку пряма мова в реченні *Іван запитав: «Оксано, ти маєш великий англо-український словник?»* правильно заміненa непрямою?

- A. Іван запитав, де в Оксани є великий англо-український словник.
- B. Іван запитав Оксану, чи є великий англо-український словник.
- C. Іван запитав Оксану, чи вона має великий англо-український словник.
- D. Іван розказав Оксані про те, що має великий англо-український словник.

Запишіть ваші відповіді (1 – 10) у бланку для відповідей.

ЧИТАННЯ

30 хвилин

Прочитайте текст і виконайте завдання 1 – 15.

Здорова розвага на двох колесах

A Згадайтесь, який засіб пересування найдешевший, у багатьох містах швидший за автомобіль, корисний для здоров'я, а також приносить задоволення? Так, велосипед. Їзда на велосипеді – це користь і задоволення водночас. Сьогодні, коли багато кого турбує стан здоров'я, цей двоколісний транспорт заслуговує на увагу.

Вважають, що велосипед винайшов німець Карл фон Дрейз. Ця подібна до самоката модель, яка з'явилася 1817 року, лягла в основу пізнішого велосипеда. Дрезина, так називалася ця модель, мала два колеса, сидіння та кермо, але в неї не було педалей. У 1839 році шотландський коваль Керкпатрік Макміллан приєднав педалі важелями до кривошипів заднього колеса, і за допомогою них велосипед можна було приводити в рух. Це стало поворотним пунктом у поширенні двоколісного транспорту. Французи П'єр і Ернст Мішо, батько і син, прилаштували педалі до кривошипів переднього колеса і сконструювали велосипед (від латинського *velox* – «швидкий» і *pedis* – «нога»), швидшу та більш зручну в користуванні машину.

B Швидкість руху велосипеда зростала разом зі збільшенням діаметра переднього колеса. В Англії з'явився велосипед нової конструкції, який стали називати «пенні-фартинг». Його гігантське переднє колесо мало діаметр 1,5 метра, тоді як заднє, навпаки, було дуже маленьке. Цей велосипед отримав назву «пенні-фартинг» через відмінність між пенсом, великою монетою, і фартингом, набагато меншою.

Згодом винайшли безпечний велосипед (safety bicycle), котрий маневреністю нагадував попередній, але центр ваги в ньому був розміщений нижче й обидва його колеса за розмірами були однакові або майже однакові. 1879 року англієць Генрі Лоусен представив на виставці в Парижі велосипед, у котрому заднє колесо приводилося в рух за допомогою ланцюга. Ця модель стала знана як біциклет.

С Більшість сучасних велосипедів мають переднє колесо такого ж розміру, як і заднє, однак загалом дизайн не дуже змінився. Сьогодні велосипедисти можуть зручно пересуватися на універсальних, туристських, спортивних і гірських велосипедах з легкими колесами, вкритими гумовими шинами.

Велосипеди – безшумні, не забруднюють довкілля, на коротких дистанціях часто швидші, ніж моторизований транспорт. Тому в багатьох країнах цей вид транспорту найбільш надійний та зручний. В Африці, Азії та в інших місцях велосипеди стали «великою господарською торбою», повною різноманітних товарів, якою їдуть або яку штовхають на базар. Досить часто на велосипеді їде не одна особа, оскільки родичі чи друзі, буває, сідають на раму або розміщуються на незручному багажнику велосипеда.

Д У західних країнах, де автомобілі мають першість серед персональних засобів пересування, зростає стурбованість здоров'ям населення, а також постає питання, як утекти від монотонності міського життя. Ці чинники посприяли зросту популярності велосипеда. Уздовж головних доріг почали з'являтися смуги або доріжки для велосипедистів. Наприклад, у Великій Британії багато місцевих влад пишаються тим, що побудували кілометри велосипедних доріжок.

Е Якщо не брати до уваги того, що велосипедисти, можливо, дихають вихлопними газами, їзда на велосипеді справді корисна для здоров'я. Це захист від серцево-судинних захворювань. Ще одна оздоровча користь від велосипеда – відчуття бадьорості. Як показують дослідження, їзда на велосипеді сприяє виробленню в мозку речовин, котрі піднімають настрій. Окрім доброго самопочуття, катання на велосипеді покращує і зовнішність. Як саме? Газета «Гардіан» повідомляє, що помірне обертання педалей велосипеда спалює приблизно сім калорій за хвилину, або ж 200 калорій за півгодини. Які наслідки цього? Стрункий стан і пружні стегна.■

Для декого їзда на велосипеді – це вид спорту. Помірковані велосипедисти зважують, скільки часу та зусиль їм слід витратити на цей вид спорту. Навіть коли велоспорт

дуже корисний для здоров'я, розсудливі люди усвідомлюють, що це тільки один з чинників, необхідних для довгого і здорового життя.

Завдання 1 – 5

Виберіть *ОДИН* правильний варіант відповіді – A, B, C або D.

(1) Перша модель велосипеда була подібна до самоката і називалася ...

- A. біциклет. B. дрезина. C. velox i pedis. D.

safety bicycle.

(2) Велосипед нової конструкції – «пенні-фартинг» – з'явився ...

- A. в Англії. B. у Франції. C. в Німеччині. D. в

Шотландії.

(3) В більшості сучасних велосипедів ...

- A. переднє колесо більше від заднього.
B. переднє колесо такого самого розміру, як заднє.
C. заднє колесо більше від переднього.
D. колеса однакові, але дизайн дуже змінився порівняно з попередніми

моделями.

(4) Помірне обертання педалей велосипеда спалює приблизно ...

- A. 200 калорій за годину. C. 200 калорій за хвилину.
B. 7 калорій за півгодини. D. 200 калорій за півгодини.

(5) У Великій Британії та інших країнах велосипедні доріжки з'являються

...

- A. як окремі смуги на головних дорогах. C. замість головних доріг.
B. вздовж головних доріг. D. тільки у великих містах.

Завдання 6 – 9

Виберіть *фрагмент тексту* (літери A – E), в якому йдеться про:

(6) винахід безпечного велосипеда і біциклета

(7) користь їзди на велосипеді для здоров'я

(8) зростання популярності велосипедів у країнах Заходу

(9) особливність використання велосипедів в азійських та африканських країнах

Завдання 10 – 13

З'ясуйте відповідність між людьми та їхнім внеском у винахід і вдосконалення велосипеда. Виберіть ОДНУ літеру (A – F) для кожного із завдань 10 – 13.

	А запровадження гумових шин для коліс
(10) П'єр та Ернст Мішо	В прилаштування ланцюга до заднього колеса
(11) Керкпатрік Макміллан	С винахід першого велосипеда – без педалей
(12) Карл фон Дрейз	Д приєднання педалей до заднього колеса
(13) Генрі Лоусен	Е прилаштування педалей до переднього колеса
	Ф конструювання «пенні-фартинга»

Завдання 14 і 15

Заповніть пропуски в реченнях. Вставте НЕ БІЛЬШЕ ДВОХ СЛІВ І/АБО ЧИСЛА з тексту.

(14) Гігантське переднє колесо «пенні-фартинга» мало _____ в діаметрі, тоді як заднє, навпаки, було дуже маленьке.

(15) У багатьох країнах велосипеди – найбільш надійний та зручний вид транспорту. Вони – безшумні, не забруднюють довкілля, на коротких дистанціях часто _____, ніж моторизований транспорт.

Запишіть ваші відповіді навпроти завдань 1 – 15 у бланку для відповідей.

ПИСЬМО

1 година

Розкрийте тему:

Глобальне потепління є однією з найбільших загроз для довкілля. Що його спричинює? Чи існують рішення цієї проблеми?

АБО

Реклама мотивує людей купувати те, що їм насправді не потрібно. До якої міри ви з цим погоджуєтесь?

Напишіть текст на 200 – 250 слів.

УСНА ЧАСТИНА

ГОВОРІННЯ НА ВИБРАНУ ТЕМУ

5 хвилин

Чи є люди, котрими ви захоплюєтеся? Чому?

АБО

Від чого, на вашу думку, має залежати зарплата працівника? Люди яких професій мають отримувати найбільшу винагороду за свою працю?

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

10 хвилин

Максимальна кількість балів за письмову частину – **60** (слухання – 15, лексико-граматичні тести – 10, читання – 15, письмо – 20).

Максимальна кількість балів за усну частину – **40** (говоріння на вибрану тему – 20, презентація – 20). Максимальна кількість балів за іспит загалом – **100** (60 + 40).

Література

Бойко 2013: Бойко, Г., О. Качала, А. Моторний, О. Палінська, І. Юзвяк. Місто Лева: навчальний посібник з української мови для чужоземних студентів. Львів, 2013.

Бойко 2012: Бойко, Г., І. Васишин, Т. Гроховська, О. Качала, А. Моторний, І. Юзвяк. Наука і техніка в сучасному світі: збірник науково-популярних текстів та навчальних завдань для студентів-іноземців технічних вишів. Львів, 2012.

Мазурик 2010: Мазурик, Д. Державний стандарт з української мови як іноземної (від теорії до практики). – В: Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Вип. 5. Львів, 2010.

Палінська 2014: Палінська, О. Крок-2 (рівень B1). Українська мова як іноземна: книга для студента і робочий зошит. Львів, 2014.

Проект концепції мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України. – В: Громадянське суспільство і влада [Електронний ресурс]. – Режим доступу 22.04.2013: <http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/consult/old/show_bill/2031>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Common European Framework of Reference for Language Learning and Testing: Council of Europe (Council for Cultural Cooperation) [Електронний ресурс]. – Режим доступу 04.05.2013: <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

<http://oblosvita.com/navigaciya/skrynka/inomezna/2372-zagalnoyevropejski-rekomendaciyi-movnoyi-osviti-vivchennya-vikladannya-ocinyuvannya.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=BNBnyRlaEJ8>

Інформація про автора:

Олег Качала – викладач кафедри іноземних мов НУ «Львівська політехніка» (українська мова як іноземна, англійська мова). Наукові зацікавлення: порівняльне мовознавство, практична стилістика і культура сучасної української мови, розробка навчальних посібників з української мови для студентів-іноземців. Автор низки доповідей на конференціях і статей у фахових виданнях. Володіє англійською, польською, сербською/хорватською мовами.

E-mail: olek.lviv@gmail.com